

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.318/2007/6. szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla a dr. Csomós Tamás ügyvéd (5900 Orosháza, Táncsics M. u. 18.) által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti lakos felperesnek, - a dr. Szabó Ottó ügyvéd (5350 Tiszafüred, Vörösmarty út 16.) által képviselt **I.rendű alperes neve (címe)** szám alatti lakos I. rendű a személyesen eljáró **II.rendű alperes neve (címe)** szám alatti lakos II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítására iránt indított perében a Békés Megyei Bíróság 2007. április hó 11. napján kelt 12.P.20.153/2006/24. sorszámu ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **megváltoztatja**, a felperes keresetét **elutasítja**.

Az I. rendű alperest perki költség és eljárási illeték fizetésére kötelező rendelkezéseket **mellőzi**, és **kötelezi** a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az I. rendű alperesnek 720.000,-(Hétszázhuszezer) Ft első- és másodfokú eljárási költséget.

Megállapítja, hogy 960.000,-(Kilencszázhatvanezer) Ft első- és másodfokú eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A II. rendű alperes a felperes fia. A II. rendű alperes fuvarozó volt, vállalkozását bővíteni kívánta és a gyors megtérülés reményében hitelekét kívánt felvenni. Az I. rendű alperes jelentős összegű megtakarítással rendelkezett, amelyet befektetni szándékozott. Az alperesek hitelszerződést kötöttek, amelynek értelmében az I. rendű alperes 5.000.000,-Ft hitelt nyújtott a II. rendű alperesnek ügyleti kamat megfizetése mellett, amelynek mértéke havi 10 %, míg a futamidő 6 hónap volt. Az alperesek szerződésüket ügyvéd által ellenjegyzett okiratba foglalták, amelyben a kölcsön összegét 8.000.000,-Ft-ban jelölték meg ügyleti kamat kikötése nélkül. A II. rendű alperes vállalta, hogy 2004. augusztus hó 8. - 2005. január hó 8. közötti időszakban, minden hónapban az okiratban írt összegű havi részletfizetést teljesít az I. rendű alperesnek. A kölcsönvevő késedelmes fizetése esetére évi 20 %-os

mértékű késedelmi kamatfizetést kötöttek ki. Egy részlet nem teljesítése esetén a teljes tartozás egy összegben esedékessé vált a késedelmi kamatokkal együtt. A felperes a kölcsönszerződésről készült okiratban hozzájárult ahhoz, hogy az I. rendű alperes az **/ingatlan címe 1/** szám alatti ingatlanából közvetlenül kielégítést keressen - a kölcsön és járulékai erejéig - a II. rendű alperes nemteljesítése esetében. A visszafizetésre fedezet volt még a **xxx-000** forgalmi rendszámú ... típusú tehergépjármű, amelynek törzskönyvét a II. rendű alperes átadta az I. rendű alperesnek. A kölcsönszerződés aláírásának napján a II. rendű alperes közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tett, amely szerint az I. rendű alperestől 8.000.000,-Ft kamatmentes kölcsönt vett fel, és a magánokiratban foglaltakkal egyezően nyilatkozott a részletfizetési feltételekről. A felperes jelzálog alapítását nem foglalták közokiratba. Az alperesek kölcsönszerződésüket az okiratok aláírásának napján akként módosították, hogy ha a II. rendű alperes az első három részletet (összesen 6.500.000,-Ft-ot) határidőben megfizeti az I. rendű alperesnek, úgy a kölcsönadó a további igényéről lemond és a jelzálogjog törlésére vonatkozó okiratot az utolsó részlet megfizetésével egyidejűleg kiadja a kölcsönvevőnek a gépjármű törzskönyvével együtt. A kölcsön összegét az I. rendű alperes az okiratok aláírását követően adta át a II. rendű alperesnek. A II. rendű alperes üzletei eredménytelenek voltak, összesen 850.000,-Ft-ot fizetett vissza az I. rendű alperesnek, míg 2004. október 8. napjától kezdődően a részletfizetési kötelezettségének nem tett eleget. Az I. rendű alperes a felperes ellen pert indított, amelyben arra kérte kötelezni a felperest, tűrje, hogy ingatlanából bírósági végrehajtás útján a kölcsönszerződésből eredő követelését kielégíthesse. Ebben a perben a felperes azzal védekezett, hogy a valóságban nem az okiratban írt összeg került a II. rendű alperes részére átadásra, hanem csupán 5.000.000,-Ft, és amennyiben erről tudomással bír, úgy jelzálogjogot nem alapít ingatlanára.

A felperes módosított keresetében kérte a bíróságot, állapítsa meg, hogy az alperesek között a 2004. július hó 8. napján létrejött kölcsönszerződés érvénytelen és erre tekintettel a jelzálogjog alapítása is érvénytelen. Az alperesek színlelt szerződést kötöttek, miután az okiratban foglaltakkal ellentétben 5.000.000,-Ft volt a kölcsön összege, míg a kikötött ügyleti kamat évi 120 %-os mértékű. A kamatkikötésre tekintettel a szerződés a jóerkölcsbe ütközik. Az alperesek a kölcsönügyletük valós tartalmát illetően megtévesztették, és amennyiben tudatában van a tényleges kölcsönösszegnek és ügyleti kamatnak, dologi biztosítéskul nem ajánlotta volna fel ingatlanát. Az alperesek leplezték előle a kölcsönszerződés valóságos tartalmát, tévedését ismerték, ezért jogosult a kölcsönügylet megtámadására.

Az I. rendű alperes kérte a kereset elutasítását. Állította, hogy az okiratba foglalt tartalommal jött létre a kölcsönszerződés, 8.000.000,-Ft kamatmentes kölcsönt nyújtott. A kölcsönszerződésben nem színleltek, az okirat valós akaratukat tartalmazta, a felperest nem tévesztették meg, emellett javára nem kötöttek ki feltűnően aránytalan előnyt. Mindezekre figyelemmel a szerződés nem ütközik a jóerkölcsbe sem.

A II. rendű alperes nem ellenezte a kereset teljesítését.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a peres felek között 2004. július hó 8. napján létrejött - a felperesi jelzalog kötelezettséget is magában foglaló - kölcsönszerződés érvénytelen. Rendelkezett az illetékes földhivatal megkereséséről a jelzalogjog törlése céljából, egyúttal kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 480.000,-Ft perköltséget, míg az államnak az illetékhivatal külön felhívása szerint 480.000,-Ft eljárási illetéket. Határozata indokolásában kifejtette, hogy a Ptk. 210. § (1) bekezdése alapján, aki a szerződés megkötésekor valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, szerződési nyilatkozatát megtámadhatja. A megtámadást a törvény akkor teszi lehetővé, ha a tévedés lényeges körülményre vonatkozott. Jelen ügyben lényegesnek minősült a II. rendű alperes által átvett kölcsön összege és az ügyleti kamat mértéke. Az I. rendű alperes tagadásával szemben a felperest terhelte a bizonyítás arra nézve, hogy ténylegesen csak 5.000.000,-Ft került a II. rendű alperes részére átadásra. Ezt a tényt **/tanú 1/** tanú vallomása alapján állapította meg. A II. rendű alperes szerződéssel kapcsolatos nyilatkozatát erősítette több más, a perben feltárt körülmény, amely egyúttal nyomatékosan ellentmondott az I. rendű alperes nyilatkozatának. A kölcsön kamatmentességét cáfolta, hogy az alperesek korábban nem ismerték egymást és rövid ismeretségükből olyan fokú bizalomra nem lehet következtetni, amely az okiratban foglalt nyilatkozatok életszerűségét, realitását megalapozza. Mindemellett köztudomású tény, hogy a magánszemélyek közötti hasonló ügyleteknél a havi 10 %-os kamat kikötése általánosan elfogadott, noha ez a kamatmérték lényegesen eltér a jogszabályi rendelkezésektől. A kölcsönszerződés módosítása is arra utal, hogy az okiratban írtak eltérnek az alperesek valóságos akaratától, a tényleges megállapodásuktól, hiszen az I. rendű alperes teljesítésként 6.500.000,-Ft-ot hajlandó volt elfogadni a 8.000.000,-Ft helyett, ebből okszerűen vonható le az a következtetés, hogy a kamat havi 10 %-os mértékű volt, hiszen egy befektető a tőkeösszeg 81,25 %-ának visszafizetésével nem elégedhet meg. A felperest az alperesek megtévesztették a kölcsönszerződés tartalmát illetően, ezt a magatartást nagyobb részben a II. rendű alperes fejtette ki. **/tanú 2/** tanú vallomását ellentmondásosságára és bizonytalanságára figyelemmel elvetette. Az alperesek a felperest tévedésbe ejtették, illetve tévedésben tartották, amely a szerződés tartalmát illetően lényeges volt, ezért az erre alapított kereset megalapozott. Az indokolatlanul magas ügyleti kamat kikötésére figyelemmel az I. rendű alperes tisztességtelen haszonszerzésre törekedett, ezért a szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdésébe is ütközik, míg a feltűnő aránytalanságra történő hivatkozás alaptalan, ugyanígy a színleltetés sem volt megállapítható az alperesek részéről. Mindezek alapján megállapította a kölcsönszerződés és az azt biztosító mellékkötelezettség - jelzalogjog alapítás - érvénytelenségét is, rendelkezett az utóbbi ingatlan-nyilvántartási törlésről is.

Az ítélet ellen az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte annak megváltoztatása mellett a kereset elutasítását. Az elsőfokú bíróság ítélete iratellenes, megalapozatlan és jogszabálysértő. A rendelkezésre álló bizonyítékok közül okszerűtlen

mérlegeléssel rekesztette ki **/tanú 2/** közjegyző tanúvallomását, és az általa készített közokiratot is. Ez utóbbi tartozáselismerést tartalmaz a II. rendű alperes részéről, ezért az abban foglaltakat valósnak kell tekinteni, míg az ellenkező bizonyítása kétséget kizáró módon nem történik meg. Miután a II. rendű alperes az okiratszerkesztő ügyvéd számára nem adta meg a titoktartás alóli felmentést, ezt a ténytet az ő, illetve a felperes terhére kellett volna értékelni, szemben az elsőfokú bíróság álláspontjával. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a felperes és a II. rendű alperes közeli hozzátartozók, ezért nyilatkozataik bizonyítóereje csekély. Tévesen tulajdonított perdöntő jelentőséget az elsőfokú bíróság **/tanú 1/** tanú vallomásának is, hiszen ő nem tartózkodott ... Bank Rt. ...-i Fiókjában a pénz átadásakor, így nem tud nyilatkozni arról, hogy milyen összeget adott át a II. rendű alperesnek. Nincs jelentősége annak, hogy időben később, a gépjárműben a II. rendű alperes milyen borítékot és milyen összegű készpénzt mutatott meg a tanúnak, tekintve, hogy ezen időpontban bankszámlájáról nagyobb összeget nem is vett ki. **/tanú 2/** közjegyző meghallgatásakor nyilvánvalóan nem emlékezhetett pontosan az előtte elhangzottakra, ezért vallomása írásbeli kiegészítése nem róható a terhére, ugyanakkor egyértelműen alátámasztja azon állítását, hogy a felperes a szerződés tartalmának ismeretében tagadta meg a közjegyző okirat aláírását. A 8.000.000,-Ft összegű kölcsönnyújtás tényét igazolja az is, hogy az ingatlanfedezeten kívül még további biztosíték nyújtására is szükség volt, ezért került sor a tehergépjármű zálogba adására is.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, annak mindenben helyes indokai alapján.

Az I. rendű alperes fellebbezése **alapos**.

A perbeli jogvita elsődleges kérdése az volt, hogy a felperesnek van-e perindítási jogosultsága (kereshetőségi joga), az alperesek között létrejött kölcsönszerződés tekintetében. A Pp. 3. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Ilyen kérelmet - ha a törvény eltérően nem rendelkezik - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő. Keresetindítási joga tehát az érdekeltnek van, vagy annak, aki rendelkezik azzal a jogosítvánnyal, hogy más jogának érvényesítése céljából keresetet indíthasson. A Ptk. 234. § (1) bekezdése értelmében a semmis szerződés érvénytelenségére - ha a törvény kivételt nem tesz - bárki határidő nélkül hivatkozhat. Ez a törvényi rendelkezés azonban - a Pp. 3. § (1) bekezdésében foglaltakkal együttesen értelmezve - nem jelenti azt, hogy a törvényalkotó korlátozás nélküli, általános perindítási jogosultságot kívánt biztosítani, hanem csak a semmisségre való hivatkozási lehetőséget fogalmazta meg. A bárki számára nyitva álló hivatkozási lehetőség nem jelenti azonban azt, hogy akárki egy szerződés érvénytelenségének megállapítása érdekében, semmisségre történő hivatkozással pert indíthasson. A semmis szerződésekkel

kapcsolatos perindítási lehetőséget vagy a jogi érdekelttség (jogviszony) vagy a perlési jogosultságot biztosító törvényi (jogsabályi) felhatalmazás alapozza meg. A következetes bírói gyakorlat a perindítási lehetőséget a jogviszony meglétéhez köti és kizárólag az adott szerződés alanyaira vonatkoztatja és csak - szűkebb értelemben - a konkrét szerződés alanyainak biztosít lehetőséget a semmis szerződéssel kapcsolatos perindításra. A felperes a kölcsönszerződés teljesítését biztosító mellékkötelezettségként dologi biztosítékot (jelzálogjogot) nyújtott, önmagában ez a tény azonban nem teremt olyan jogviszonyt, amely a kölcsönszerződés semmisségének megállapítása iránt a keresetjogi jogát megalapozná. Erre csupán az alperesek jogosultak, azaz a II. rendű alperes kérhette volna semmisségi jogcímen a kölcsönszerződés érvénytelenségének kimondását. Miután a felperes a kölcsönszerződésnek nem volt alanya, ezért feltűnő értékaránytalanságra hivatkozással azt nem támadhatta meg, hiszen abból eredően sérelmet nem szenvedett el.

A felperes, mint jelzálog kötelezett az adós tartozásáért köteles helytállni, illetve annak erejéig nyújtott dologi fedezetet, ennek összege azonban valóságosan került okiratba foglalásra, etekintetben a felperes tévedésben nem volt, hiszen összesen 8.000.000,-Ft összegű fizetési kötelezettség terhelte a II. rendű alperest. A felperesi kötelezettségvállalás terjedelme szempontjából nincs annak jelentősége, hogy a II. rendű alperesi kötelezettség miből tevődik össze, azaz ténylegesen csupán 5.000.000,-Ft a tőke és havi 10 % az ügyleti kamat, vagy 8.000.000,-Ft összegű és kamatmentes a kölcsön. A felperes az okiratban részletezett összegű és esedékességű II. rendű alperesi fizetési kötelezettség teljesítéséért vállalt dologi helytállást, amely az alperesek valós akarategyezsége alapján került nominálisan okiratba foglalásra, így nem tévesztették meg, ezért a jelzálogjogot alapító szerződési nyilatkozatát nem támadhatja meg alappal.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét részben a keresetjogi jog hiánya, részben annak alaptalansága miatt elutasította.

A megváltoztatásra figyelemmel az I. rendű alperes teljes egészében pernyertes lett, ezért az eljárási költség és illetékfizetésre kötelezését tartalmazó elsőfokú ítéleti rendelkezéseket a másodfokú bíróság mellőzte és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az I. rendű alperes első- és másodfokú eljárási költségének megfizetésére, amelynek összege 600.000,-Ft + 20 % ÁFA összegű ügyvédi munkadíjból áll (32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet).

A pervesztes felperes költségmentességben részesült, ezért a másodfokú bíróság az Itv. 74. § (3) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM. számú rendelet 13. § (1) bekezdése

és 14. §-a alapján megállapította, hogy a le nem rótt első- és másodfokú eljárási illeték az állam terhén marad.

S z e g e d, 2007. november 12. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk. a tanács elnöke	Dr. Lakatos Péter sk. előadó bíró	Dr. Simonné dr. Gombos Katalin sk. táblabíró
--	--------------------------------------	---